

Презентація на тему : “Безеквівалентна лексика”

Підготував студент НП-65, Фертюк Андрій

Безеквівалентна лексика - це слова або словосполучення, які позначають предмети, явища, процеси, але на даному етапу розвитку мови не мають еквівалентів перекладу.

Еквівалент - це постійна лексична відповідність, яка точно збігається із значенням слова. У сучасній мовознавчій науці термін “безеквівалентна лексика” (далі БЛ) порівняно новий, і в його витлумаченні немає одностайності, а інколи й конкретності. БЛ відображає національно-культурну своєрідність мови на лексичному рівні, називає такі поняття та явища у сфері певної культури, які не властиві іншим. БЛ наявна в кожній мові.

Основні способи відтворення без еквівалентної лексики

Д. С. Бархударов виділяє п'ять основних способів передачі безеквівалентної лексики:

1) Транскрипція та транслітерація – це способи перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом відтворення її форми за допомогою букв мови перекладу. При транскрипції відтворюється приблизна звукова форма іншомовного слова, а при транслітерації, звичній для відтворення назв – їх графічна форма. Перевагами цих способів є максимальне наближення до мови оригіналу, внаслідок чого перекладач уникає можливості зробити смислову помилку. Проте такий підхід не розкриває достатньою мірою значення, приблизно зрозуміле з контексту.

Транслітерація застосовується насамперед у тексті перекладу таких лексичних одиниць, як: імена та прізвища, географічні назви, назви вулиць, площ, театрів, назви газет, журналів, текстів, назви фірм, підприємств, марок автомобілів, космічних апаратів. Під час транслітерації з інших мов діють відповідні правила. При цьому переважає тенденція до транскрипції, тому для перекладача є важливим знати загальні правила читання провідними мовами світу.

2) Калькування – це переклад лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин – морфеми чи слів (якщо це стійке словосполучення) їх лексичними відповідниками в мові перекладу. Отже, калькування допомагає створити нову одиницю, яка до деталей копіює структуру вихідної лексичної одиниці. Калькування допомагає здійснити оптимальний добір функціональних відповідників, проте не завжди пояснює суть явища.

3) Описовий переклад – спосіб перекладу, який полягає в передачі значення лексичної одиниці за допомогою заміни її складових розгорнутими словосполученнями, які розкривають суттєві ознаки цієї лексичної одиниці. Хоч він і розкриває зміст лексичної одиниці дуже вичерпно, але він є громіздким.

4) Наближений переклад – (переклад за допомогою аналога) полягає в підборі наближених за значенням відповідників в мові оригіналу для лексичної одиниці мови перекладу. Цей спосіб використовується, як правило, при перекладі безеквівалентної лексики: слів-реалій та випадкових лексичних безеквівалентів.

5) Трансформаційний переклад – спосіб перекладу, під час якого виникає необхідність удаватися до перебудови синтаксичної структури речення, лексичних замінів, з цілковитою зміною значення вихідного слова або до того ж і іншого одночасно.

Російський дослідник Л. К. Латишев, окрім перчислених вже способів, виділяє ще такі способи перекладу безеквівалентної лексики:

- 1) Елімінація національно-культурної специфіки – прийом близький до наближеного перекладу, але під час перекладу національно-культурна специфіка одиниці мови оригіналу випускається.
- 2) Перерозподіл значення безеквівалентної лексичної одиниці – суть цього прийому полягає в тому, що значення безеквівалентної лексичної одиниці перерозподіляється на декілька одиниць тексту перекладу, причому саме безеквівалентна одиниця ніби розчиняється в перекладі. Отже, якщо за допомогою описового способу в тексті перекладу можна виділити словосполучення, значення якого відповідає значенню безеквівалентної лексичної одиниці мови перекладу, то за допомогою перерозподілу значення цього зробити просто неможливо або важко.

Дякую за увагу!